

עקרונות לחלוקת זכויות בין תסריטאים

בהמלצת איגוד תסריטאי הקולנוע והטלוויזיה בישראל

ע"ר 580198802

אפריל 2021

שד' דוד המלך 1, תל אביב 6495301
טל. 03-5669457 פקס. 03-5602374
דוא"ל: writers@writersguild.org.il
אתר: www.writersguild.org.il

תוכן העניינים

- 2הבהרות כלליות
- 3בעבור מה ניתנת בעלות על הזכויות ביצירה ומתי נקבעת החלוקה
- 4חלק א': מסמכי הכתיבה המגדירים את השותפים בתסריט הסופי
- 5חלק ב': מודל האיגוד לחלוקה ועקרונות לחלוקת זכויות בין תסריטאים
- 6-8חלק ג': דוגמאות ומסקנות מחלוקה על פי המודל
- 9חלק ה': ועדת האיגוד לחלוקת הבעלות על זכויות התסריט

הבהרות כלליות

1. משנת 2019 קיים האיגוד דיונים עם תסריטאים הכותבים לטלוויזיה בנושא חלוקת זכויות ביצירות וזאת לצורך חלוקת התמלוגים. בדיונים נכחו עשרות תסריטאים, רובם חברי איגוד, כולם בעלי נסיון עשיר במגוון שלבי הכתיבה והסוגות בתעשייה. המלצות התסריטאים לחלוקה הועברו לדיונים בהנהלת האיגוד ובעזרתם גובש מסמך העקרונות לחלוקת זכויות בין תסריטאים (להלן "המסמך").
2. המסמך נועד לסייע לתסריטאים לקבוע בהסכמה את חלקו של כל כותב בכתיבת התסריט, לצורך הסדרת התמלוגים מול תל"י או מול כל גורם אחר אשר יהיה אמון על חלוקת תמלוגים בעתיד.
3. המסמך עוסק בעקרונות מומלצים לחלוקה פנימית של בעלות בתסריט. פועל יוצא מכך הוא חלוקת הזכויות וחלוקת התמלוגים וזאת בכפוף לכך שנשמרו זכויות. סוגיית החלוקה חייבת להיות מוסדרת בהסכמה בין התסריטאים בלבד ולחברת התמלוגים אין סמכות לקבוע את החלוקה הפנימית ביצירה.
4. במקרים של העדר הסכמה בין תסריטאים בנושא החלוקה, הם יכולים לפנות לאיגוד בהסכמה משותפת ולבקש הליך גישור או בוררות. האיגוד ימנה ועדה אשר תנהל הליך גישור או בוררות בין הצדדים בהתאם לעקרונות המפורטים במסמך.
5. למען הסר ספק, הכתוב במסמך הינו בגדר המלצה בלבד. סמכותו של האיגוד ושל ועדת הבוררות והבוררים עצמם מוקנית להם מתוקף הסכמת צוות הכתיבה בלבד.
6. אין להסיק כי חלוקה מוסכמת אחרת של תמלוגים, המתבססת על עקרונות אחרים, אינה נכונה בנסיבות העניין.
7. מסמך זה, כמו גם מוסד ועדת הבוררות, ישתלבו במוסדות היסוד של איגוד התסריטאים, כאשר המתווה והעקרונות המובילים אותם ישולבו בתקנון האיגוד.
8. המסמך מנוסח בלשון זכר מטעמי נוחות ופונה לכל המינים והמגדרים.

מבוא: בעבור מה ניתנת בעלות על הזכויות ביצירה ומתי נקבעת החלוקה

1. הזכות הראשונה בכל יצירה כמו גם ביצירה אודיו-ויזואלית שייכת ליוצר. יחד עם זאת היוצר נדרש בדרך כלל להעביר חלק מהזכות שלו למפיק. היוצר מנהל מו"מ פרטני ואישי לגבי הזכות שלו ביצירה ולגבי התמורות שהוא מקבל או יקבל עליה. מסמך זה אינו מתייחס למקטע הזה של הזכויות. בכל הנוגע לתמלוגים המשולמים על ידי תל"י, התסריטאי חייב לשמור על חלק מהזכות שלו (שמירה המגודרת בנוסח "סעיף תל"י"). היה ושמר והצטרף לתל"י, יהיה זכאי להשתתף בחלוקת תמלוגים של תל"י ככל שהיה שימוש ביצירתו.
2. היוצרים של היצירה הם התסריטאים שישבו וכתבו אותה בפועל (pen to paper). העבודה על יצירה אודיו-ויזואלית נעשית לעיתים קרובות תוך כדי קריאה ודין משותף בטיוטות ובפגישות של תסריטאים עם אנשי צוות כגון במאי, מפיק ושחקנים. בפגישות מזרקים לחלל האוויר רעיונות רבים, שחלק מהם יתכן וימצאו ביטוי בתסריט הסופי. למרות זאת, אין בסיס לדרישה לשותפות בזכויות מתוקף רעיונות כאלה ואחרים שלא נכתבו בפועל על ידי מי שהציע אותם, אפילו אם המשתתפים בדיונים סייעו בכך לתסריטאים להתקדם בעבודת התסריט. המשתתפים שניתן לקבוע לגביהם שיש להם חלק בזכויות התסריט הם באופן בלעדי אלה שכתבו בפועל את התסריט ולא אף אדם אחר.

על ההבדל בין יצירה כתובה לבין רעיון, כתב המומחה המשפטי עו"ד טוני גרינמן:

"יצירה משמעה 'ביטוי'. מכאן שיש להבחין בין 'ביטוי' שהוא מוגן לבין 'רעיון' שאינו מוגן. רומן, מחזה, לחן וציור הם ביטויים לרעיון, אולם העלילה הכללית ביסוד הרומן או המחזה, הסגנון המוסיקלי של הלחן ושיטת הציור, הם רק רעיונות וכפי שמציינים רבים מפסקי הדין הדנים בנושא, זכות יוצרים מגינה על ביטוי בלבד, לא על רעיון. עקרון זה שהושרש זה מכבר בפסיקת בתי משפט, מעוגן היום בסעיף 5 לחוק זכות יוצרים."

(זכויות יוצרים, טוני גרינמן 2.2)

3. מסמך הפיץ של הסדרה הוא מסמך הצעה באורך כחמישה עמודים המוגש לגופי הפקה ושידור לצורך התחלת הפיתוח של הסדרה. זהו מסמך פנימי, שיוקיי וראשוני והכתיבה שלו לבדו אינה מזכה בתמלוגים.
4. את אופן כתיבת הסדרה וחלקם ביצירה של הכותבים יש לקבוע מוקדם ככל הניתן – רצוי אף בטרם החלה הכתיבה. קביעת מתווה עבודה בתחילת הדרך מאפשרת עבודת כתיבה מסודרת וברורה יותר בה כל אחד בצוות יודע את תפקידו, באמצעותה יהיה קל יותר לקבוע את חלקו של כל אחד. אם עולים שינויים בנוגע למתווה שהוסכם יש לעדכן את המתווה בעת השינוי. למשל מי פרש ומתי, מי הצטרף ומתי, מי שכתב ואת מה. כמובן שיש לדאוג לעגן הכל בכתב בהסכם. כדאי להגיע מוקדם ככל האפשר למצב בו אנו שלמים עם החלוקה, שכן חתימה על הסכם נחשבת כהסכמה מרצון של הצדדים באשר לכתוב בו.

חלק א': מסמכי הכתיבה המגדירים את השותפים בתסריט הסופי

מסמכים סדרתיים (פיתוח כללי-סדרתי-עונתי):

מסמכים אלה מאגדים את העולם בו הסדרה מתרחשת ומשמשים לפיתוח וכתיבת כל פרקי הסדרה. השותפים בסעיף זה הם תסריטאים שכתבו לפחות באחד מהמסמכים הבאים:

- **מתווה עונתי / עלילתי / בייבל (להלן "בייבל"):** הבייבל מתאר את השתלשלות העלילה המרכזית בעונה, כולל חוקי העולם והלוקיישנים בהם הסדרה מתרחשת, דרך קווי העלילה של הדמויות המרכזיות וכן מערכות היחסים ביניהן, עם התחלה, אמצע וסוף עם פתיחה לעונה נוספת. הבייבל כולל את תיאור הדמויות: מפרט האפיונים הביוגרפיים והפסיכולוגיים של כל דמות כפי שמתבטאים ברצונות, הצרכים והמכשולים שלהן בסדרה.
- **פרק ראשון / פרק לדוגמה (להלן "פרק לדוגמה"):** תסריט פרק לדוגמה של העונה הראשונה נכתב במסגרת פיתוח הסדרה ומהווה בסיס לכל הסדרה – הן מבחינת הסיפור והן מבחינת הטון הסיפורי.

מסמכים פרקיים:

במהלך כתיבת כל אחד מהפרקים בסדרה, השותפים בסעיף זה הם תסריטאים שכתבו לפחות באחד מתוך המסמכים הבאים:

- **סינופסיס (תקציר):** מסמך בהיקף של חצי עמוד ומעלה, המתאר את עיקרי ההתרחשות הדרמטית בפרק, כולל התחלה אמצע וסוף.
- **טריטמנט (עלילה מפורטת):** סיפור העלילה באורך עמוד אחד לפחות, וברמת ספירת המלים כחצי מאורך התסריט לפרק. במסמך זה מתואר סיפור העלילה באופן ספציפי יותר מהסינופסיס, ברמת פירוט של סצנות או סיקוונסים. בטריטמנט מתוארות הפעולות של הדמויות בסיפור, עם תיאור כללי של הדיאלוגים במידת הצורך. גיבוש מסמך זה הוא חלק בלתי נפרד מכתיבת התסריט.
- **סטפ-אאוטליין:** לעיתים נעשה שימוש במסמך סטפ-אאוט ליין בנוסף לטריטמנט או במקומו. זהו מסמך חלוקה תמציתי למהלכי הסיפור, באורך ממוצע של שני עמודים, בו מתוארות ההתרחשויות של הפרק בפירוט לכל סצנה וסצנה במשפט בודד. כך למשל בפרק בסדרת דרמה של 50 דקות מדובר בכ-20 מהלכים.
- **תסריט:** אורכו של תסריט הוא כאורכה של היצירה הסופית על פי מפתח של כדקה וחצי לכל עמוד טקסט בעברית. התסריט נכתב לפי הפורמט הנהוג בתעשייה, בו מופיעות כל הסצנות בסיפור, כולל כל הפעולות, הדיאלוגים ושורות התיאור הרלוונטיות. התסריט מהווה את הבסיס לצילומי יצירה אודיו-ויזואלית, המיועדת לשידור בטלוויזיה, באינטרנט או בכל אמצעי שידור אחר, בין שידוע היום ובין שיהיה ידוע בעתיד.

חלק ב': מודל האיגוד לחלוקה ועקרונות לחלוקת זכויות בין תסריטאים

1. המודל המומלץ לחלוקת זכויות בין תסריטאים בכתיבת סדרה (להלן "מודל האיגוד"):
 - פיתוח כללי-סדרתי-עונתי: חלקו של התסריטאי עד 25% **מכל פרקי העונה**
 - סינופסיס פרק: חלקו של התסריטאי עד 25% **בפרק**
 - טריטמנט פרק: חלקו של התסריטאי לפחות 25% **בפרק**
 - תסריט פרק: חלקו של התסריטאי לפחות 25% **בפרק**
2. חלקו של תסריטאי בעבור העבודה בשלב הפיתוח הכללי-סדרתי-עונתי לא יעלה על 25% עבור כל פרק בסדרה, מתוכם 40% לפחות ליוצר הסדרה לפי הגדרת האיגוד (ר' סעיף 3), בין אם השתתף בכתיבת העונה ובין אם לאו (כלומר 40% מתוך 25%=10%).
3. הגדרת יוצר סדרה לפי איגוד התסריטאים (להלן "יוצר סדרה"): מי שכתב בפועל את התסריט של הפרק לדוגמה בעונה הראשונה של הסדרה וגם כתב בפועל אחד משני המסמכים הבאים:
 1. מסמך ההצעה – המסמך הראשוני שהוביל לפיתוח הסדרה.
 2. הביבל של העונה הראשונה.הגדרת יוצר סדרה לכשעצמה אינה מזכה בתמלוגים נפרדים מהתסריט.
4. בפיתוח המתווה העונתי בלבד, כאשר מצטרפים ליוצרי תסריטאים נוספים, לאחר חישוב חלקו של היוצר, התסריטאים האחרים יחלקו בחלק שנותר באופן שווה.
5. המודל מתייחס לכל מסמך כולל לשכתובים שלו. למשל במקרה בו תסריטאי א' שכתב את דראפט התסריט של תסריטאי ב', שניהם יתחלקו באחוזים של מסמך התסריט לפי חלקו של כל אחד מהם בתסריט הסופי, בהשאלה ממנגנון חלוקת הקרדיטים האמריקאי.
6. חישוב חלקם של התסריטאים מתייחס לגרסה הסופית של התסריט שאושר להפקה. זאת גם אם בהפקה עצמה ירדו סצנות שנכללו בו, או מהיצירה האודיו-ויזואלית, במהלך הצילומים או בשלביו השונים של הפוסט.
7. זכויות בתסריט פרק לדוגמה שהופק ושודר באות לידי ביטוי פעמיים: הן כחלק מהמתווה העונתי והן כפרק במניין פרקי הסדרה.
8. חדר כותבים: עבודת התסריטאים בחדר הכותבים עד שלב הטריטמנט, תחולק לפי כל פרק באופן שווה בין כל המשתתפים, מתוך תפישה כי בשלב זה לא ניתן לבצע כל חלוקה הוגנת אחרת.

חלק ג': דוגמאות ומסקנות מחלוקה על פי המודל

על מנת לדמות את חלוקת התמלוגים בפועל שמסתמכת בין השאר על העברת הזכויות לתל"י (לפי "סעיף תל"י") נמציא לצורך ההדגמות סדרה בשם "סודות מהעבר". ההצעה לסדרה נכתבה בהשראת החלום של המורה לספרות קיקי, יוצר הסדרה הוא תסריטאי בשם ראובן, התסריטאי הראשי הוא אחמד, תסריטאית הפרקים היא חן ובמהלך כתיבת העונה הצטרף לצוות תסריטאי בשם עדן.

מקרה א' – פיתוח כללי, סינופסיס, טריטמנט ותסריט, בין כותבים נפרדים:

ראובן יוצר הסדרה כתב את הפיתוח הכללי העונתי כולל הפרק לדוגמה, אחמד נשכר כתסריטאי ראשי וכתב את כל הסינופסיסים לפרקי העונה שאושרו, בעקבותיהם אחמד כתב טריטמנטים מפורטים שהועברו לתסריטאית הפרקים חן, וכן כתבה את התסריטים הפרקיים בהתאם לטריטמנטים המפורטים של אחמד.

חלוקת הבעלות על הזכויות ביצירה:

ראובן: 25% מכל פרקי העונה. 100% מתמלוגי הפרק לדוגמה ככל ששודר.
אחמד: 50% מהזכויות בפרקים שכתב להם גם סינופסיס וגם טריטמנט.
חן: 25% מהזכויות בפרקים להם כתבה תסריט.

מה למדים מהחלוקה:

המצב הפשוט ביותר לחלוקה הוא כאשר כל כותב אמון בלעדית על חלקו בתהליך הכתיבה מ-א' ועד ת'.

מקרה ב' – פיתוח כללי, סינופסיס ותסריט, ללא טריטמנט, בין כותבים נפרדים:

ראובן יוצר הסדרה כתב את הבייבל כולל הפרק לדוגמה, אחמד נשכר כתסריטאי ראשי וכתב סינופסיסים לכלל פרקי העונה. חן קיבלה את הסינופסיסים מאחמד ומונתה לכתוב את תסריטי הפרקים. חן לא התמסרה עם אחמד בשלב הטריטמנט וכתבה ישר תסריט מהסינופסיס.

חלוקת הבעלות על הזכויות ביצירה:

ראובן: 25% מכל פרקי העונה.
אחמד: 25% מהפרקים להם כתב סינופסיס.
חן: 50% מהזכויות הפרקים להם כתבה את התסריט, האחוזים כוללים את חלק הטריטמנט מכיוון שהטריטמנט לא עבר אישור עריכה מול אחמד.

מה למדים מהחלוקה:

התסריטאי הראשי אמון על כתיבת הטריטמנט, במידה והוא לא מכתוב את הטריטמנט – חלק הטריטמנט עובר לתסריטאי הפרק שמגבש אותו בעצמו.

מקרה ג' – פיתוח כללי כולל סינופסיס, טריטמנט ותסריט בין כותבים נפרדים:

ראובן יוצר הסדרה כתב את הפיתוח הכללי העונתי כולל הפרק לדוגמה.
ראובן המשיך כתב גם סינופסיסים לכל פרקי העונה וכלל את זה בפיתוח.
אחמד נשכר כתסריטאי ראשי וכתב טריטמנטים לכל פרקי העונה.
אחמד העביר את הטריטמנטים לחן על מנת שתכתוב מהם תסריטים.

חלוקת הבעלות על הזכויות ביצירה:

ראובן: 25% מהזכויות עבור כל פרקי העונה,
וגם 25% מהזכויות עבור הפרקים להם כתב סינופסיס.
אחמד: 25% מהזכויות עבור הפרקים להם כתב טריטמנט.
חן: 25% מהזכויות הפרקים להם כתבה תסריט.

מה למדים מהחלוקה:

גם אם היוצר כתב את הסינופסיסים לפרקים בטרם הסדרה קבלה תקציב פיתוח –
יהיה זכאי לחלקו בזכויות ביצירה עבור הסינופסיסים שנכתבו. הדוגמה נועדה להדגיש
שהחלוקה מתבצעת על פי מלאכת הכתיבה בפועל ולא על פי סיווג / מעמד / ותק
התסריטאי בצוות הכתיבה.

מקרה ד' – פיתוח כללי, סינופסיס, טריטמנט ותסריט בין כותבים שותפים:

ראובן יוצר הסדרה כתב את הבייבל כולל תסריט הפרק לדוגמה.
אחמד נשכר כתסריטאי ראשי וכתב סינופסיסים לפרקי העונה שאושרו.
אחמד המשיך במלאכה לשלב הבא וכתב טריטמנטים מפורטים.
חן קיבלה טריטמנטים מפורטים וכתבה את התסריטים של הפרקים.
עדן הצטרף לצוות הכותבים ושכתב את התסריטים לדראפט שני, שהצטלם בפועל.

חלוקת הבעלות על הזכויות ביצירה:

ראובן: 25% מכל פרקי העונה מלבד הראשון, 100% מתמלוגי הפרק הראשון.
אחמד: 50% מזכויות הפרקים שכתב להם סינופסיס וטריטמנט.
חן: 15%-20% מזכויות הפרקים להם כתבה תסריט.
עדן: 5%-10% מזכויות הפרקים אותם שכתב.

מה למדים מהחלוקה:

ככלל, תסריט המהווה דראפט ראשון מכתוב את יסודות המבנה הדרמטי בתוצאה
הסופית, הוא נכתב יש מאין ועל כן ערכו גדול יותר מהדראפטים שבאים אחריו. אולם
במקרה בו השכתוב של עדן לדראפט הראשון מהווה יותר ממחצית התסריט הסופי
שאושר להפקה, מומלץ לבחון באמצעות בוררות האם עדן מחליף את חן בזכאותו
לבעלות על זכויות היצירה עבור התסריט. בבוררות יבחן אם אכן התבצע שינוי של
לפחות 50% מהתסריט שעדן קיבל מחן, ובסופה כל כותב יקבל את הבעלות על הזכויות
לפי חלקו היחסי בתסריט הסופי. בוררות זו יכולה להביא להקטנת בעלותו של חן
בעלות על זכויות ביצירה, עד ביטולן כליל.

מקרה ה' – מסמך הצעה, פיתוח כללי, סינופסיס, טריטמנט ותסריט בין שותפים:

קיקי התעורר משינה עם רעיון טוב לסדרה שעוסקת בסודות מהעבר. הוא כתב את מסמך הפיץ לסדרה שלו והצליח לעניין גוף שידור ו/או מפיק, שהכירו לו את ראובן. ראובן לקח את מסמך המכירה של קיקי ופיתח אותו לבייבל. אחמד כתב את הסינופסיסים והטריטמנטים לפרקי העונה. חן ועדן התמסרו ביניהם על התסריטים של הפרקים, חן כתבה אחרונה את הפרקים שאושרו להפקה. אחמד חושש כי התסריטים שאושרו רחוקים מהסינופסיסים ו/או הטריטמנטים שכתב ושתמלוגיו יפגעו.

חלוקת הבעלות על הזכויות ביצירה:

קיקי: 0% זכויות.
ראובן: 25% מהבעלות בזכויות עבור הבייבל.
אחמד: 25% מהבעלות בזכויות ביצירה עבור הסינופסיסים ועוד 25% עבור הטריטמנטים.
חן: 12.5% מהבעלות בזכויות עבור התסריטים.
עדן: 12.5% מהבעלות בזכויות עבור התסריטים.

מה למדים מהחלוקה:

1. מסמך הצעה, כתוב היטב ככל שיהיה – לא קובע את חלוקת הזכויות בין הכותבים.
2. ברירת המחדל בחלוקת בעלות על הזכויות בין תסריטאים שותפים היא שווה בשווה, ברוח הסולידריות המקצועית אותה מקדם האיגוד, אלא אם התקיים תהליך ערעור והוחלט אחרת על ידי ועדת הבוררות של האיגוד.
3. מסמכים שאושרו להפקה הם הקובעים לעניין חלוקת הבעלות בזכות היוצרים ואינם תלויים בשינויים אשר יחולו על היצירה לאחר שהוגשו, אלא אם התקיים תהליך ערעור והוחלט אחרת על ידי ועדת הבוררות של האיגוד.

חלק ה': ועדת האיגוד לחלוקת הבעלות על זכויות התסריט

1. במקרה בו מתנהל מו"מ על כתיבת תסריט/ים וטרם הוסדרה חלוקת הבעלות ביצירה, או במקרה בו הוצע לתסריטאים הסכם עבודה ראשוני שהותיר את שאלת חלוקת הזכויות לסופה של ההפקה, התסריטאים יכולים בהסכמת הצדדים בעלי הזכויות לפנות לאיגוד ולבקש גישור או בוררות בועדה לקביעת חלוקה ביצירה.
2. הועדה לקביעת חלוקה ביצירה תשמש לריכוז גישורים ובוררויות ככל שיידרשו ותפעל בהתאם לעקרונות החלוקה של המודל. בישיבות הגישור או הבוררות ישתתף נציג של חברת התמלוגים כמשקיף מקצועי ללא סמכות החלטה.
3. הועדה תנוהל על ידי 3-7 תסריטאים מקצועיים ובלתי תלויים, שייבחרו בהמלצת הנהלת האיגוד ויאושרו באסיפה הכללית של העמותה. הועדה תמנה בוררים לכל מקרה שתתבקש לכך.
4. בכל בוררות יצהיר כל אחד מחברי הועדה בכתב כי אין לו ניגוד עניינים, יחסי חברות או עבודה משותפת מול התסריטאים הניגשים לבוררות.
5. הועדה תתכנס אחת לשנה לכל הפחות, כדי לבחון מחדש את כל הבקשות לחריגה מהמודל המומלץ. במידה ובבקשות החריגה יחזרו עקרונות או התנהלות שראוי שיביאו לשינוי בהנחיות הרשמיות של מודל האיגוד, הועדה תעביר את המלצותיה להנהלה לאישור השינויים.
6. כדי למנוע את עוגמת הנפש שיכולה להיווצר בין הכותבים, וכדי למנוע את הצורך בבוררות, אנו שבים וממליצים כי ההחלטה על החלוקה ביצירה תיקבע מוקדם ככל הניתן ועליה כל התסריטאים מסכימים בכתב.
7. אנו ממליצים כי בעת החלוקה תינתן לכל אחד מהצדדים היכולת לומר את עמדתו ונימוקיו בשקיפות, בחופשיות ובאווירה נעימה.